

El finançament, a tres bandes

Un conseller d'Hisenda, un president de la patronal i un especialista en finançament. Tots tres es diuen Vicent i, a les portes de la reforma del sistema, conversen per a EL TEMPS sobre el problema de l'infrafinançament dels valencians.

Entrevista de Violeta Tena
Fotografies d'Eva Máñez

Amb un finançament com la mitjana, els valencians hauríem de rebre entre 800 i 1.000 milions més del que rebem ara. Són els diners equivalents a la construcció de 200 instituts de secundària o dos hospitals com la nova Fe. Vostès, des de cadascuna de les seues responsabilitats, fa temps que adverteixen d'aquesta situació. Dirien que els valencians tenen consciència de la magnitud d'aquest problema?

—JOSÉ VICENTE GONZÁLEZ: Crec que els valencians no han pres consciència de fins a quin punt ens perjudica l'infrafinançament. Crec que hi ha un grup que estem molt informats, però hi ha molta gent que encara no se n'ha assabentat. Hem de fer pedagogia i això passa per posar exemples pràctics de com ens perjudica l'infrafinançament. Explicar, per exemple, que si els xiquets de Tenerife poden tenir tauletes a les escoles, no és per gràcia divina, sinó perquè nosaltres els transferim recursos.

—VICENT SOLER: Hem avançat molt però hem de continuar sent didàctics i fer pedagogia. La gent ha de saber que si el seu fill estudia en barracots és per l'infrafinançament i perquè els pocs diners que hi havia es van malbaratar. En aquest sentit, el malbaratament i la corrupció ens han perjudicat molt a l'hora de fer sentir la nostra veu. Remuntar això en quatre mesos no és gens senzill. Hem de demostrar que fem un bon ús dels diners que exigim.

—Senyor Cucarella, vostè ha publicat el llibre *El finançament dels valencians*, on explica aquesta qüestió per als lectors no entesos. Fa quasi un any que roda pel país explicant-ne el contingut. Quina reacció ha trobat en els auditoris?

—VICENT CUCARELLA: La gent sobretot se sent sorpresa La gent encara pensa que el problema dels diners únicament està vinculat al malbaratament. I de malbaratament n'hi ha hagut, però el gruix del problema està

vinculat a la falta de finançament. Quan expliques que en una dècada han deixat d'arribar 13.000 milions d'euros, la gent al·lucina. És essencial fer pedagogia sobre aquesta qüestió. És una llàstima que no tinguem un Canal 9 on poder explicar aquestes coses. Hem de fer pinya i deixar al marge les disputes internes. L'infrafinançament afecta la gent de dretes, d'esquerres, empresaris, sindicalistes...

—Fa algun temps es va parlar de la possibilitat de fer una manifestació a

Madrid per fer visible aquest problema. És una via o correm el risc de fer el ridícul?

—J.V. GONZÁLEZ: Jo ho vaig dir: que havíem de traure 300.000 persones al carrer. Però el primer que hem de fer és convèncer-nos-en els valencians. Aragó, a qui tots considerem la germana pobre, va i resulta que té un PIB un 12% superior al nostre. Hem estat tant de temps dient que som els més guapos i els més alts, que al final ens ho hem cregut. I, de portes enfora, ningú ens pren en

consideració. Crec que abans de fer cap manifestació, hem de conscienciar la gent. I si a Madrid no acaben fent-nos cas, caldrà generar embolic. Hem d'estar al costat de la Generalitat, però alhora hem de pressionar perquè, si cal, s'hauran d'enfrontar als seus partits.

—V. SOLER: Ens és igual qui governe a Madrid. Aquest és un problema d'Estat que afecta cinc milions de persones maltractades. La nostra reivindicació es mantindrà independentment de qui governe.

Des de la Generalitat aspirem a canviar el model, i això significa eixir de la trampa saducea del repartiment dels diners que ara es fa entre l'Estat i les comunitats. Ara és l'Estat qui de forma unilateral decideix. El nostre model passa per avaluar quin és el cost dels sectors bàsics (educació, sanitat, pensions i polítiques d'inclusió) i, a partir d'ací, repartir els diners. El que no pot ser és que els valencians tinguem un 30% d'ingressos menys que els habitants de Cantàbria. Cal trencar l'*statu quo*.

«EL CONSELL DE POLÍTICA FISCAL I FINANCERA ÉS UNA ENGANYIFA. TOTHOM TÉ DRET A PARLAR PERÒ QUI DECIDEIX ÉS EL MINISTRE D'HISENDA»

VICENT SOLER
CONSELLER D'HISENDA

Nascut a Rocafort, l'any 1949, va ser conseller d'Administració pública en el primer Govern de Joan Lerma, entre 1985 i 1987. El passat juny, Ximo Puig li va telefonar per demanar-li que es fera càrrec de la patata calenta de la legislatura: el finançament. Fins aquell moment, Soler era degà de la Facultat d'Economia de la Universitat de València.

→ —El model que es proposa des de la Generalitat suposa canviar les regles del joc. Però per què Madrid hauria d'arreglar el guant que llanceu?

—V. SOLER: És que és indispensable canviar les regles del joc.

L'altre tema que s'ha d'abordar és el del deute. Tenim més de 40.000 milions de deute. Una part és degut al malbaratament, però el gruix és degut a l'infrafinançament. La part provocada pel mal govern, l'hem d'assumir perquè governaven legítimament. En aquest àmbit, no podem fer res. Ara bé, el deute provocat per l'infrafinançament no és computable als valencians i no és legítim. Les futures generacions de valencians no poden carregar amb això.

—Són més de 40.000 milions d'euros de deute. Del pressupost consolidat de l'any vinent, de 18.000 milions d'euros, 4.000 es destinen al servei del deute.

Què proposen per abordar aquest problema?

—J.V. GONZÁLEZ: Al conseller se li ha oblidat dir que el servei del deute de l'any vinent seran 4.000 perquè els tipus d'interès estan baixíssims. Dit això, estic d'acord que el deute procedent del malbaratament l'haurem de pagar, amb molt de dolor de cor.

—V. SOLER: I haurem de dur davant la justícia a més d'un i a més de dos.

—J.V. GONZÁLEZ: A mi el deute em preocupa menys que l'infrafinançament, no perquè no siga un problema descomu-

nal sinó simplement perquè el deute no el podrem pagar i per tant no el pagarem. Poden vendre amb la idea que l'hem de pagar sí o sí perquè si ens el perdonen augmenta el deute de l'Estat. A hores d'ara el 70% del deute és amb l'Estat. Però això que diuen no és del tot cert perquè el deute del l'Estat ja ha augmentat per prestar-nos aquests diners. Condonar-nos el deute no incrementa el deute de l'Estat. I si no es vol presentar el precedent, aquesta part que ens la preste a 50 anys amb 50 anys de carència i al 0.1%. De vies de solucionar el deute, si volen, n'hi ha.

—V. CUCARELLA: Quan es parla de l'infrafinançament, s'han de tenir en compte diversos aspectes perquè normalment només es parla de com les comunitats autònomes es reparteixen els diners entre elles, però es parla poc de com l'Estat i les comunitats autònomes es reparteixen els diners.

Resulta que el gruix del sector públic vinculat a l'estat del benestar recau sobre les comunitats autònomes i són serveis molt inelàstics. Per això jo sóc partidari de la creació d'una mena de fons, a la manera del fons de les pensions.

—L'Estat es queda massa diners, doncs?

—V. CUCARELLA: Clar. Proporcionalment són més importants les despeses que gestiona la comunitat autònoma però és l'Estat qui es queda el gruix dels diners. Aleshores, en temps de crisi s'oblida a les comunitats autònomes a retallar

en partides que són bàsiques. Si cal complir amb l'objectiu de dèficit, per què no deixa l'Estat de construir línies d'AVE o disminueix la inversió en l'exèrcit? Sovint es posa en tela de judici a les comunitats autònomes, però no a l'Estat.

—V. SOLER: Alguns ja hem alçat la veu contra això. En el primer Consell de Política Fiscal i Financera a què vaig anar, vam alçar la veu de forma enèrgica i vam denunciar la distribució vertical del dèficit. No pot ser que l'Estat, que no gestiona ni la sanitat, ni l'educació decidisca com es distribueix el dèficit. Per què l'Estat pot generar més dèficit que nosaltres? No pot ser que ells puguen generar un dèficit del 3% i nosaltres només el 0,3%. Això és molt trampós.

—En el CPFF el ministre té un vot de qualitat gràcies al qual les opinions de les comunitats autònomes poden ser laminades. Serveix d'alguna cosa el CPFF?

—V. SOLER: És una enganyifa perquè és un fòrum on tots podem parlar però qui acaba decidint què es fa és el ministre d'Hisenda. Així li ho vaig dir a Montoro en el primer CPFF al qual vaig assistir. En el segon s'havia de definir el sostre de dèficit per cadascuna de les comunitats autònomes i la proposta del ministre era que per a totes les comunitats servia el mateix sostre, independentment de quin fora el punt de partida. Això no hi ha manera d'empassar-s'ho. Fins i tot l'Autoritat Independent de Responsabilitat Financera ha dit que aquest no és un bon sistema.

—V. CUCARELLA: Si no es té en compte la posició de què parteix cadascú, de cap manera pot ser just un dèficit igual per a tothom. Per a algunes comunitats autònomes aconseguir un dèficit zero és relativament senzill, només s'han de privar d'alguns capritxos. En canvi, per a territoris com el País Valencià, amb un sector públic molt prim, no hi ha marge de maniobra.

Això és com si l'Organització Mundial de la Salut detectara que hi ha un problema d'obesitat en el món i, consegüentment, decretara que tots els habitants del món han d'aprimar-se 20 quilos. No té sentit que els qui pesen 40 quilos hagen de reduir-ne 20.

—Després de les eleccions començarà a parlar-se del nou model de finançament. Un model que no ens situe en la mitjana estatal serà un fracàs per a les aspiracions dels valencians?

—V. SOLER: La qüestió és que ací qui té la paella pel mànec és el Govern central. És evident que has de negociar, però el problema és que el poder no és equilibrat. Som a les mans de Madrid perquè el sistema està configurat perquè ells decidisquen. Jo, de totes maneres, sóc optimista perquè representem cinc milions de persones i no som els únics que patim l'infrafinançament. També hi ha els balears, els catalans i els murcians. D'entre tots aquests, som nosaltres els qui estem pitjor.

—J.V. GONZÁLEZ: Crec que hi ha dues coses que es poden fer: una és que a l'hora de repartir s'ha de repartir el pastís sencer, no només la part que l'Estat deixa a la resta de forma unilateral. És que la situació és ben paradoxal: el Govern central ha demanat a les comunitats autònomes que retallen serveis socials, que no contracten treballadors públics... i les comunitats li han fet cas. Ara bé, a Madrid el Ministeri de Sanitat, que ara té moltes menys competències que abans perquè s'han transferit, hi ha el mateix nombre de funcionaris que fa 15 anys. Això no té ni cap ni peus i ningú no diu res.

Una altra via passa per créixer i que s'incrementen els ingressos, de manera que aquest increment es destine a les comunitats més mal finançades sense necessitat de perjudicar les comunitats que ja estan bé com estan. Però és difícil pensar que creixerem així de ràpid.

«LA IDEA DEL 'LEVANTE FELIZ' ENS HA FET MOLT DE MAL. HEM DE FER ENCARA MOLTA PEDAGOGIA, A VALÈNCIA I A MADRID»

JOSÉ VICENTE GONZÁLEZ
PRESIDENT DE LA PATRONAL AUTONÒMICA
CIERVAL

Nascut a València l'any 1946, des del 2011 és president de Cierval. Abans havia estat president de la patronal CEV, on havia arribat procedent de la Federació de Metal·lúrgia. Perit industrial i màster en direcció d'empreses, és president de GH Electrotermia, dedicada a la fabricació d'equips d'escalfament per inducció.

A tot Espanya només Catalunya, Balears, Madrid i la Comunitat Valenciana aporten més del que reben. Amb un xicotet detall: que les altres tres tenen una renda per càpita molt per sobre de la mitjana nacional. Al final el que tenim és que l'Estat es comporta amb nosaltres com la madrastra de la Ventafocs.

—En la proposta de model de finançament de la Generalitat, es contempla la necessitat de revisar el cupo basc i navarrès. Vicent Cucarella, vostè ha participat en la redacció d'aquesta proposta, que realment naix del grup d'experts de les Corts Valencianes.

—V. CUCARELLA: No s'ha de tocar el reconeixement institucional de la foralitat. S'han de preservar els drets forals de bascos i navarresos. La qüestió és com es calcula l'aportació navarresa i basca al conjunt de l'Estat. Ells només paguen la part que els correspon, per volum d'habitants, per la despesa de la diplomàcia i l'exèrcit, però no aporten res en solidaritat interterritorial. La seua aportació, doncs, és molt menuda en comparació del que haurien d'aportar i per això cal replantejar-ho.

→ —V. SOLER: Pense igual. El problema no és el concert econòmic en si sinó la manera com s'ha negociat l'aportació, que ha estat molt contaminada per la particular situació que es vivia al País Basc. És ben simptomàtic el silenci que guarda el Govern basc davant la situació catalana. Crec que estan invertint en la pròxima negociació del *cupo*.

—J.V. GONZÁLEZ: És que hi ha sistemes al món on aquestes qüestions s'han resolt prou més bé. A Alemanya, entre els *länder* hi ha l'Estat Lliure Associat de Baviera, i allí paguen els mateixos impostos que a la resta d'Alemanya. Ací s'hauria de fer una cosa semblant. Tan de bo nosaltres tinguérem també dret foral!

—Si l'aspiració és posar-nos en la mitjana, no tindria sentit, ja que ens trobem en una negociació, fer una aposta de màxims d'eixida? Per què no demanem els valencians un pacte fiscal o un concert econòmic?

—V. SOLER: L'estratègia estarà condicionada per les circumstàncies polítiques. Nosaltres tenim raons més que suficients per reclamar un finançament per sobre de la mitjana. El plantejament que vostè fa és raonable, perquè portem generacions de mal finançament i hem de recuperar el temps perdut. Aquest maltractament no pot perdurar.

—J.V. GONZÁLEZ: Jo estic convençut que, governi qui governi, la qüestió del finançament dels valencians estarà damunt de la taula perquè cau pel seu propi pes. El que em fa por és que tornen a decidir el que a ells els convinga i acceptem el pegat número 23. Ja no ens val allò de "vinga, no està malament aquesta solució, acceptem-la". Ens l'han clavada ben clavada.

—V. SOLER: Amb aquest Govern no passarà això, pots estar-ne segur.

—V. CUCARELLA: El pacte fiscal no és generalitzable perquè els números no eixirien. Crec que abans d'apostar per un pacte fiscal, ens ho hauríem de pensar molt, els valencians. Des d'un punt de vista identitari, té sentit aspirar a tindre la clau de la caixa. Ara bé, si parlem estrictament de xifres, cal pensar-s'ho una miqueta millor i fer els números. Com que som pobres, als valencians ens interessa més estar en un sistema compartit perquè ens haurien d'injectar diners per sobre de la mitjana. El concert està molt bé per a qui és ric, però no per als pobres.

—Vista la discriminació que patim, i a les portes d'una negociació que es preveu dura, amb qui hem de fer pinya els valencians?

—V. SOLER: Amb Madrid, no perquè Madrid va a banda, per més que ells diguen que estan infrafinançats: té un cúmul de rendes tant familiars com societàries

increïbles, hi ha l'efecte capital,... L'efecte Madrid no s'ha de perdre de vista quan es parla d'aquestes coses. Som l'eix del Mediterrani els qui hem d'alçar la veu, per bé que Múrcia no bade boca en el CPFF.

—Ens afavoreix o ens perjudica la situació a Catalunya per fer arribar aquest missatge?

—V. SOLER: Afavorir no ens afavoreix perquè genera molt de soroll i no permet que s'escolten els nostres problemes. L'altre dia va estar el president Puig a Madrid per parlar del finançament i finalment l'únic que es va visualitzar van ser les declaracions sobre Catalunya. Tots els periodistes madrilenys van ignorar la qüestió del finançament.

—V. CUCARELLA: És veritat que el problema català invisibilitza algunes coses, però hem d'intentar traure partit a la situació.

—Com?

—V. CUCARELLA: Jo crec que fa cinc anys ningú no es pensava que els catalans estiguessen on estan ara. L'argument de l'espoli fiscal ha pesat perquè avui hi haja tants independentistes. Hauríem de fer veure que, si a nosaltres no ens solucionen el problema del finançament, pot desencadenar-se una reacció com la catalana. Hem de convertir l'infrafinançament valencià en una qüestió d'Estat. El Govern central ha de veure que en la

+ UN SISTEMA FINANCER A LA VALENCIANA

Quan, a partir del pròxim gener, s'obra el meló del finançament, el Govern valencià acudirà a Madrid amb una proposta agosarada: jubilar l'actual model de repartiment, datat de la dècada dels 80, i aplicar-ne un de nou. L'executiu de Ximo Puig va presentar a finals de novembre passat la seua proposta de finançament valencià, un docu-

ment que, a grans trets, pren com a referència les propostes que un grup d'experts anomenat per les Corts va fer el setembre de 2013.

El model que defensarà el Govern valencià es basa en l'existència de tres trams en el repartiment de fons: un primer tram de garantia a través s'assegure una prestació de serveis bàsics (entenen com a tals educació, salut i protecció social) homogènia a tots els territoris; un segon tram anomenat de suficiència destinat a cobrir partides més secundàries (seguretat i ordre públic, protecció del

medi ambient, promoció econòmica, cultura,...); i un tercer tram d'autonomia, destinat a altres despeses i que s'haurien de cobrir després d'una revisió de les competències tributàries ara existents.

En aquest sentit, el Govern valencià aposta per escometre reformes en la gestió tributària. D'acord amb el model plantejat, cada comunitat autònoma hauria de triar entre el sistema actual de gestió estatal dels tributs compartits i un altre que implique una participació més gran del territori en la gestió tributària.

El document, però, no es queda només en quins han de ser els criteris per al repartiment de fons. També aborda altres qüestions de caràcter més estructural, entre les quals hi ha la manera com l'Estat reparteix els fons entre les comunitats autònomes i l'administració general de l'Estat mateix. Ara és Madrid qui decideix la distribució entre els uns i els altres, a pesar que són les comunitats autònomes les que gestionen els serveis bàsics. En aquest sentit, es reclama un repartiment diferent del pastís, "que permeta una distribu-

«HEM DE FER VEURE A MADRID QUE, SI NO ENS SOLUCIONEN EL PROBLEMA DEL FINANÇAMENT, POT DESENCADENAR-SE UNA REACCIÓ COM LA CATALANA»

VICENT CUCARELLA

AUTOR DEL LLIBRE
EL FINANÇAMENT DELS VALENCIANS.
DE LA SUBMISSIÓ AL CANVI NECESSARI

Com a investigador de l'Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques (IVIE) va participar en el grup d'experts nomenat per les Corts per fer un informe sobre l'infrafinançament. Aquest mateix informe ha estat la base del nou model de finançament que proposa el Consell.

pròxima negociació li ho han d'arreglar a València si no volen generar problemes.

—J.V. GONZÁLEZ: Jo crec que en aquests moments la situació catalana no ens beneficia de cap manera, tampoc als mateixos catalans. Ara bé, crec que els valencians hem de fer soroll. I a més, hem d'anar a Madrid i tindre presència.

—**Però això no és senzill. El problema de la invisibilitat ve de lluny... Hi ha aquella frase del Conde Duque de Olivares: "los valencianos son muelles"...**

—J.V. GONZÁLEZ: És qüestió que cadascú aportem el nostre granet d'arena. Jo sóc un dels tres vice-presidents de CEOE i no ens corresponia tindre plaça. Hem de treballar molt per aconseguir-nos fer

visibles. Cal treballar, treballar i treballar. Als fòrums d'empresaris espanyols expliques la situació valenciana i no se la creuen. "Però si sou rics!", em diuen. La idea aquesta del *Levante feliz* ens ha fet molt de mal. Hem de fer encara molta pedagogia perquè tenim molta raó. Ens cal paciència i perseverança.

—V. SOLER: S'ha de treballar molt. I hem d'aconseguir molta unitat. En el passat, quatre paraules i tres accents van dividir la societat valenciana i això ens ha debilitat de manera estructural. Part de la invisibilitat prové de la nostra debilitat interior, perquè no sabem fer pinya per a les coses importants. Crec que el tema del finançament pot ser l'inici d'una nova

etapa històrica on tots ens puguem posar d'acord al marge de xicotetes diferències.

M'agradaria posar un exemple: l'altre dia em van invitar a la Real Academia de Cultura Valenciana, un lloc que seria l'antítesi de l'edifici Octubre. Jo anava amb certes prevencions. Vaig intervenir l'últim, vaig explicar-me amb total contundència i vaig dir que cada volta que escolte la primera estrofa de l'himne valencià (aquella que diu "Per ofrenar noves glòries a Espanya") em fa mal la panxa. Això hauria estat un tabú fa cinc dies. I no sols no va passar res, sinó que quan vaig acabar, la gent que estava en l'acte em va aplaudir de valent. Alguna cosa està canviant. ●

ció de les fonts d'ingressos entre les administracions d'acord amb les funcions que tenen atribuïdes". L'esquema proposat des de València respon, segons Ximo Puig, a "una governança federal: el Govern espanyol no pot decidir al seu gust com reparteix els diners a cadascú".

També en aquest àmbit, el model valencià qüestiona el *cupo* basc i navarrès. L'aposta del Consell obliga que es revise l'aportació que bascos i navarresos fan a la caixa comuna. "No es tracta de demolir el *cupo*, però sí de revisar-lo per ga-

rantir la igualtat", ha dit Ximo Puig, qui ha evitat entrar en polèmiques, per bé que el líder del seu partit, Pedro Sánchez, va dir recentment que aquest era "intocable".

Nou model per a nous temps

El plantejament valencià suposa jubilar el model de finançament vigent fins ara, que ha provocat que avui un valencià reba un 8% menys de recursos que la mitjana estatal. Suposa, per tant, liquidar un model vigent des de la dècada dels 80 i que, originàriament, es va calcular a partir de la despesa que l'Estat feia

per habitant a cada comunitat autònoma, en la creença que l'Estat feia una despesa igual a tot arreu. Era l'anomenat "cost efectiu" dels serveis. Però, com explica l'investigador de l'Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques (IVIE) Vicent Cucarella en el seu llibre *El finançament dels valencians*, al cap de pocs anys es va posar en evidència que "o bé s'havia calculat malament el cost efectiu, o bé el sector públic no s'havia desplegat uniformement per tot l'Estat".

Durant els últims anys hi ha hagut revisions successives del

sistema de finançament que no han aconseguit, però, contrarestar l'inferior punt de partida dels valencians. I això ha estat així perquè, en la pica-baralla político-territorial, s'hi han introduït tota mena de fons destinats a mantenir l'*statu quo* de les comunitats autònomes que més ben posicionades estaven des de bon començament. O el que és el mateix: els territoris més ben posicionats han lluitat per mantenir els seus privilegis, sense que els pitjor finançats ho hagen pogut contrarestar.